

Mehs schai zihna nelad neisleetojam nelkretnus, negodigus eerotschus un aplarojam tik tumfibu un paschu launumu, alasch pee tam zensdamees schkirt personu no leetis. To, zeram, buhs fajutuschi ari wisi muhsu lahtaji; tapat tee tagad ari it skaidri fina, la ihsta tikumiba, isglichtiba, wis-pahreja labllahjiba un sawas tautas un tehmijas mihlestiba tam alasch pirmā weetā. Nur schee tautas svehtumi tika aisslaherti, tur mehs wizinajām pateesibas sobenu, aissfargadami schis dahrgās mantas. Un mehs ir turpmal gribam buht gaismas lareinji, pateesibas aisslahwji, at-tihstibas un wispahrejas labllahjibas dedsigi weizinataji, gruhideenu aissfargataji. Lai mums ari mahzitaji ta dehetoja „Latveeschu draugu“ beedribā scha gada 14. de-zembri stipri usbruka un pahrmeta, la „Mahjas Weesis“ nostahdot mihlestibu, lihdsjuhtibu, lihdszeetibu pret gruht-deeneem, tautas wairumu, augstaku, nela wezlaitu leetu krāhshamu, ja, is „Mahjas Weesa“ flejam wijsu dwe-schot pretim lihdszilweku, tuwaku, gruhtdeenu mihlestiba, tad tahds pahrmetums, — seemas svehtkeem tuvojotees, mums islīdas esant labakā leeziba par 10, la „Mahjas Weesis“ zentees staigat pareiso zelu un mehs neisprotam, la taishni mahzitaji, kuru peenahlums tatschu mihlestibas ewangeliunu (preezas wehsti) sludinat, mums usdrofschijajās pahrmest, la is „Mahjas Weesa“ dweesch pretim tuwaku mihlestiba un lihdsjuhtiba. Mihlestiba, lihdszeetiba, tatschu ir kristigas tizibas stuhra almeas. Kas ir zilwels bes mihlestibas? Winsch ir la „slanigs wasch un swanigs swahrgulis,” atbild Pawils. „Mihlejeet sawu tuwaku ka sevi paschu,” tahdu bausli dod Kristus zilwezei. „Nahzeet pee manis wijs, kas juhs behdigi un gruhtsirdigi eseet, es jubs gribu eepreezinat, ta leelais mihlestibas Sludinatajs mihli aizina pee sevis gruhtdeenus. „Winai ir dauds peddots, tadeht ka wina ir dauds mihlejuse“, saka Kristus us grebzineezi, kad wariseju pulks to nizinochi usluhko. „Tik loti Deems to pafauli mihleja, la Winsch tai deva Sawu weenpeedsimuschu dehlu“ un tik loti atkal schis Dehls, kas pedfima lopu kuhtt Beleme, mihleja zilwezi, la Winsch tas labad islehja Sawas ašinis. Un mums Wina kalpi pahrmet tuwaku mihlestibu! Mehs alasch gentīmees mihlestibas fehklas kaiht zilwelu firdis, lihdsinat plaisas, kas schkirk brahli no brahka, weizinat wispahreju labllahjibu, isglichtiba, tikumibu, aisslahwet pateesibu un fērnigā mihlestibā weenot sawus tautas brahlus un mah-sas un tos slubinat un mudinat us kreetneem tuwaku mih-lesibas varbeem, us wijs, kas augsts, svehts un dailsch. Tautas svehtumus un labumu mehs weenumehr dedsigi aisslahwesim. Mehs fērnigi ar' preezāmees par muhsu tautas dseefmu un wispahrigi tautas gara mantu krāh-shamu, tomehr neasmirfisim ari aiseahdit, la wezlaiku leetu krāhshana naw muhsu weenigais usdewums, bet ka mums ir wehl dauds zitu augstu usdewumu. Mums buhs kroht tautas gara mantas, la tautas dseefmas, teikas, pasakas, wezlaiku leetas, bet mehs n̄drihkstam ari nelad aismirst, la ar to wehl naw wijs darits, jo ehst falkscheem tas

newar dot, tadeht mums schinis gruhtajōs laikōs japec
greesch jo leela wehriba tilkab tautas garigās attihstibas
kā ari laizigās labklahjibas weizinaschanai. Mumis wiseen
spehkeem jazenschās weizinat tautas turibu un attihstib
Schō munis buhs darit un wezlaiku leetu krahšchanu ne
peemirst!

„Mahjas Weesis“ jau ir pulzinajis un alasch ari weh
turpmak zentisees ap fewi pulzinat muhsu tautas wiskre
nakos un wiisisiglihotakos spehkus, kas fawu tautu fir
nigi mihsle, kam slahyst pehj gaifmas un pateestibas un kam
tuvalu mihslestita naw tilkai tulshas flanas. „Mahja
Weesa“ stiprā isplatischanas (schimbrischam tas ir wiisi
platitakais Latweeschu nedekas laikrafts), kura weenume
penemas, dewuse eespehju ta slejas atkal paplaschinat u
sewischki ta saturu koplinit, ko „Mahjas Weesis“ samehr
ar ta lasitaju wairoshchanos alasch iuhlos darit. Nahkosch
gadā „Mahjas Weesa“ redakcija, gribedama weizinat muhs
paschu original rakstineezibas usolaukschanu un zensdamā
apspeest un galigi isnihzinat schauschaligos un kaitigo
breesmu stahstus, kuri wehl dreemschehl daschōs muhsu lait
rakstids atrod siltu paspahri, peegreesis jo sewischku weh
ribu originalstahsteem (jau schogad „M. W.“ wairak ori
ginalstahsti, nekā wijsdā zitds nedekas laikrafts kopā ja
nemot un tāpat tas ari ar dzejoleem). Tahdu muhs
nodomu ar preeku apsweikdam, muhsu teizamakee rak
neeki apsolijuschees muhs wiseem spehkeem pabalsttit. N
originalstahsteem, kas naikoschā gadā isnahks „Mahja
Weesa“ Literariskojā Peelikumā, kusch tils stipri papla
schinats, jau waretu peeminet: „Pehru svejneelu“ u
romanu „Hernhuteschi“ no Poruku Zahna, „Aisrauts“ n
Seltmata, „Par wehlu“ no Messicha, „Nelaimiga mihs
stiba“ no Maleeschu Zahna, un bes mineteem wehl pul
zitu originalstahstu. Pabalstti no muhsu wiislabaleem rak
neekem, kā Rudolfa Blaumana, Augusta Deglawo
Andreja Pumpura, Poruku Zahna, P. Sch. un wehl daud
ziteem, mehs zentifimees fawu Literarisko Peelikumu isda
rinat par ihstu rotu. No muhsu dzejneeka Andreja Pump
pura mehs naikoschā gadā starp zitu pasneegsim „N
Daugawas lihds Donawai“ un kahdu rakstu is muhs
tuwo radneelu Leischu dīshwes. Ruhpedamees var free
neem originalstahsteem, mehs ari užihtigi peekopfim dī
jolus, kurus pasneegsim no jau muhsu lasitajeem pasih
stamajeem dzejneekem (ari wehl no Ed. Weidenbauma +
kā ari wehl no dascheem jauneem, peemehram no muhsu eeweh
rojamās dzejneezes Alpasijas un ziteem. Semkopibas Peeliku
mā mehs wiseem spehkeem puhefimees eewehrot muhsu sem
kopju wajadsibas. No leelā popularfinatniskā rafsi krah
juma mehs turpmak raudsīfim atraft un pasneegt jo weeg
saprotamus, interesantus, pamahzoschus un pee tam fina
niskus rakstus. Ari sche mums lihdsstrahdneelu leels pul
gan tahdu, kas augstfolas beiguschi, gan ari tahdu, kā
wehl studē augstfolas, tilkab Jurjewā, kā Peterburga
Maslawā, Rīgas politieknikā un ahrsemes. Tāpat ari n
popularfinatniskem raksteem mehs zentifimees pasneegt p

leelakai dalai til originalraaksius un newis gandrihs til ne-
jehdfigus tulkojumus, ka tas paraids. Uri jhaai sinā mehs
gribam darit eespaids us ziteem. No nodomateem popular-
sinatniisseem raksteem peeminefim tilai feloschus: „Jaunalee
atradumi dabas sinatnēs un to nosihme praktiskā sinā” no
P. M. „Kustieschanas eespaids us meesu”, no Dr. R. Ba-
rona, wairak raksti is ahristneezibas no Dr. med. G. Bel-
dawa, „Par eedsintibu” un „Muhsu dsihwolkeem weselibas
sinā” no stud. med. J. Alfschua, „Palestina jeb Kanaana
seme un winas eedsihwotaji senatnē un tagad” no mahzi-
toja un geografa Dr. Baloscha. Behdejais raksts tilks tā
eekahrtots, ka winu ikweens wārds eeseet sevishķā grah-
matinā. Nakstu nodomajam puschkot daschām bildem un
sihmejuemeem. Zeram, ka winsch daudzseem Latveescheem
buhs dahrga manta, jo kuresch gan newehlefees dabut tu-
wakas sinas no leetprateja un aprakstu par to semi, kur
preeskch jan gandrihs dewinpadefmit gadusinteneem at-
spīkdeja kristigās iizibas mihestibas Saule un kur aiska-
neja wahrdi: „Gods Deewam Augstibā, meers wirs semes
un zilwekeem labš prahs!”

Nu tad ar' „Meers wirs femeas!“
Laimigus seemas sveikus! Už redseschanoš jaunā gadā!

Tikunigà and ſinaſchana.

I

Wishibhātāmalaś agrā jau
Mumś launaś wehśīmaś.

(Hamlet 1, 3.)

Rahba nosihme behrnu mihlestibai pret
wezaleem.

Ja behrni, la augschā minet, jau paschi no fewis, daudreibat pat pawisam neapsinigi, dara wiſu pеeauguscheem pakat, tad fewischku usmanibū wini peegreesch to zilwelku darbeem, kurus wini mihlē un zeeni. No pеeauguscheem tadeht ar sawu preelfschīmi datis us behrneem wiſleelako eespaidu tee, kas wiſwairak buhš eemantojuſſhi winu mihleſtibū. Behrns puhlas buht lihdsigſ zilwelam, ko wiſch mihlē un zeeni un wiſds sawds darbds nem to ſew par paraugu. Behrnu mihlestiba pret wezakeem un audſinata-jeem tadeht ir fworigs tilumigas audſinashanas lihdsellis. Ta loti atweeglina audſinashanas uſdewumu. Mihlestiba pret wezakeem aitura behrnu no daschadeem nedarbeem, pahrkahpumeem, ta winu wairak pеespeesch iſpildit wezaku wehleſchanas un pawehles, neka ſtingruins un bahrgum. Ja behrns redjēs, la wina nepallauſiba, wina ſlikia uſ-weiſchanas apbehdinā un aiskar mihtoto mahti, tad wiſch ori luhlos iffargatees no nepoklaufbas un nedarbeem. Mahti apbehdinajot ori wiſam paſcham fahpēs. Turpreti, wehleſchanas erguht to zilwelku lobwehlibu, kurus wiſch mihlē un zeeni, pеespeesch behrnu ori zeenit ſcho mihleto zilwelku darbus un uſſlatus. Tahdā wiſe mihlestiba un zeeniba pret wezakeem dabifft modindas wiſa mihlestibu un zeenibu pret teem tilumieem, ko wahrdos un darbds aif-stahw wina meaſti.

reem teesham leela wara, tee soehj pawisam pahrwehest ahdas krahſu. Ta, „baltee“ dsishwojot ilgaku laiku tropiskajā (deenwidus, karstajā) klimata nozep itin drihs, dabun drihsā laitā pawisam zitū, tumschu, wara ſarkanu ahdas krahſu; „melnee“, „bruhnee“ un „dseltenee“ pabijuschi ilgaku laitū Girovā pamaham tuvinas muhſu ahdas krahſai, ſewiſchki winu te peedſimufchee behrni: muhſu klimata naw wajadfigs tilbauds pigmenta, tadeht tas pamaham paſuhb.

Eiropeets aīsveen ir lepus bijis us sawu balto ahdas krahsu, tas sawi eedomajas esam augstals „radijums“ un baltā ahda ēdot taisni muhščigā iīschlikibas sīme no teem „ziteem“ zilweleem, kas melni, bruhnī, sarkneji peedsimti. Bet mi iīrahdas, ka tas lihdfīgs teem „muitineekeem“ til- lihds kā winsch nahk tahdds pat apstahklīs kā schee. Un tas apstahklīs, ka Eiropeescha ahda karsta klimatā peenem zitadu krahsu, sinatnei no hrava: tas mums loti paskaidro lihds schim til tumšcho jantajumu par „krahsainām“ zil-welu rahjam (zilts, fuga). Tā tad eedomigajam Eiropeetim grībot negribot japadobas apstahktu warai un jaatsihst, ka zilwets newar vis ar smalkām seepem masgajotees, ari ne zaur laħdu „augstalu waru“ eeguht sawu balto ahdas krahsu, bet kā tas ir kātreiseju apstahktu un dabas aplahrtmes produkts (varinajums). Ar pilnu tiefsību waram teikt, ka Kineescha dseltenā, Afrikana melnā, Indiana bruhnā un Eiropeescha baltā ahdas krahsa ir merejo apstahktu, gaismas daudsuma rezultots. Pehz attīhīstīščānas un nosīhmes melnā, bruhnā un dseltenā krahsas ir ari tikai „nodegums“, ahdas aīssargataja pigmentācija, kura gadu sīmtu un tuhlsotu laikā pahrgāhīst pilnīgi besgalīgās pa-audschi rindās, meesas fastahwā un proti, e e d s i m t i b a s z e k ā. Kahdi un kadehk ustrahjees

pigments aiffargà organismu pret kaitigo faulles eespaidu, par to drusku weh'ak, tagad tikai blakus pеesihmesim, ta tahda pat fisiologiska nosihme pigmantazijoi pee zilwela, la ari ziteem, wifadu fugu dsihwoneekeem. Kats es buhs eewehrojis, la wisu kustonu, ta: lopu, putnu, siwju, loschnu u. z. ahdas augschdolas, mugura ir palaikam tum-schdolas krahsas, las zitadi naw issfaidrojamis, la atlal

zaur faules staru eespaidu; muguru faule aifween beescha apspihd, tur uskrahjas wairak pigmenta. Un, domaj war puulihds droshi teikt, ka kustoni (lopu, putni svehru) spalwu „meschanai“ tahds pats fisiologist pamats, ka pee nodeguma: wasara gaismas wairak, faule staru spesich manami stipraki, tadehl, lai waretu laba pret scheem aiffargatees, kustoni mehds, ta fatot, pah gehrbtees, pahrmaintit wairak gaischo seemas uswall (wilnu, spalwu) pret tumschalu — ar pigmentu bagatal — waferas uswallu.

Pigmentu, sà aiffargu pret kaitigo faules staru eespaide fastopam ari augu walstii (wifai daschabas krahfas). Si töd apgabalds un us augsteem lalneem, tas it tur, k faules staru wisintensiwal (stiprati) spihd, augu seel seewischki ifschkliras zaur sawu spilgto, beeso krahfu, k nahk no tam, ka tee fatur dauds pigmento, kura usdewum bes schanbam ari teli, aiffargat smalzinas feedu lapina pret pahraak gaischajeem faules stareem. Un jo smalzinal kahds augs (stahds), jo wairak tam wajadfigs, jo nepee zeeschamala tam min aiffardsiba; tadeht ari waran eewehrot, la jauminee stahbini aishween tehrpusches krah sinds uswalkds, waj nu eesarklands, waj patumschds. Ja, pat weena un ta pascha auga lapas daudsreis ifsch ras sawa starpä, tas, kuras wairak sem faules gaisma eespaiba, dabun eesarkani, patumschu krahfu; turpre ehna auguschiä lapas paleek pastahwigi bahli salganäs — un schis apstahkis mums gaischi aifrahda us to, k ari augi „nodeg“, tapat sà zilweks un ziti dsihoneeki.

Tà tab wifas dñihwas buhtes, tà dñihwneeli, là aug
aiffargajas pret faules gaijmu ar pigmenta palihdsib
kursch wajabsibas brihdi uskrahjas leelakà waj masah
mehrâ organismu ahrejâs segâs (ahdâ, spalwâ
misâ u. t. t.)

taid ihſti rada, teikſim, to paſchu exitemu, kahdi starı, waj
ſiltuma, waj ſumishee, waj abi kopā? Jdeeneſchlä dſihwē
wiſpahri paraſts, uſtraut wiſu wainu ſiltuma ſtareem.
To iſſakam gaſchi ar teem paſcheem wahreem, ſā:
„nodegt“, „apdeguims“, „nodeguims“ (prot, ka ſiltumam
wajaga buht ſcho parahdibu zehlonim).

Bet te mums jaaisrahda, la schis domas ir gluschi maldigas: eritemu, la ari ikdeenischo nodegumu nerada nepawisham filtumis, bet klimiskee saules spektra star, la to mums neschaubami peerahda daudsumis peemehru un ismehginajumu, pehtijumu panahfumi. Ta, polards (seemela) apgabalos un us ledus kalneemi newar buht ne runas no saules staru filtern: no sneedga un ledus „aisfistee“, atpalal mestee star, la finams, pawisam aufsti, tadeht, la wisa winu filtuma, energija (spehja) teek usnemita, aistureta no sneedga un ledus, — un tomehr schee gaismas staru rada eritemu un weenfahrsho nodegumu, la jau tikam minejuschi. Ta tad teit naw dari-schana ar filtumu.

Muhſu apgalwojumu eewe hrojami apstiprīna tās apstahk-
lis, ka tahda pati, kā saules eritema, tikai wehl stiprakā
weidā, attihstas strahdneekeem us plākam meesas dākam
(gihmi, rokam), strahdojot gar stipru elektrofiku
gaismu. Behnonis schij wiſai fahpigai parahdībāi now
nekaħdi filums, bet weenigi īmīſķee starī, kuru ſewiſchē
dauds elektrofikā gaismā. Behtneku aprindās neweens
wairē neschaubas, ka fahpigo ahdas un tamlihdīsigu pahr-
mainu z blāji ir īmīſķee starī, lai tee buhtu waj
saules, waj elektrofikas gaismas starī.

Tagad tikai wehl kahdu peemehru, kui gaitschi
redsamis, kahdu eespaidu (fisioloogilist sinu) tundlikus stari
dara us dsihveem organismimeem (bubitem).

Finsen's isdarija schai siinā kahdu ismehginajumu ar kahdu semikas fugaš uhdens kustoni. Winsch kustoni (isnemot tilai asti) eetina sollapinatā dsehshpapiri (saufelli) un nolika to us mikroskopa (paleeslinajomā riħla) galddinu, ta' ka kustonis atradas sem spilgtas faules caißmas eespaida, vee kam winsch kustoni pastahwigi apslazija ar austu uhdeni. Panoh kums hija dimlobriegħ: no mees-

Daudsi wezali it sā domatu, ka behrni pasaule ir winu
deht un ka behrnu pirmais un augstakais peenahkums ir,
wezakus mihlet jau tadeht ween, ka tee winu wezali.
Schahds usslats nam aisihsiums par pareisu. Ari behrnu
dīshwei jau no vascha eesahkuma ir sawi paistahwigī
mehrki. Ar laiku behrneem jatop par paistahwigeem
sadīshwes lozelkeem, kas lai ari sawu teeju spehtu weizinat
vispahreju (tā tad sinams ari sawu) labkalahjibu. Wezalu
peenahkums ir, ar teem lihbekleem, kas stohw winu warā,
behrnus nowest lihds schahdomi attihstibas stahwolkam.
Sawu peenahkumu wīai buhs ispildijuschi, ja behrni jau
wareš bes wineem išišt, ja tee spehs vaitahwigī neunt
balibu pee sadīshwes usdewumu ispildischanas. Tā tad
waretu sozit, ka behrneem, komehr tee masi, naw pret
wezaleem sevīščku peenahkumu, bet turpreti gan wezalu
galwenakais dīshwes usdewums ir, isaudzinat sawus behr-
nus par kreetneem žilvekem. Ko tehos un mahte ir
par a dā saweem wezaleem, tas wineem japuhlaš
aisihdsinat pee saweem behrneem.

Mekas dsihnē nenhak bes puhlem, un ari behrnu mihle-
stiba ir eeguhstama tikai jaat pascha nopolneem. Behrns
mihlē wezakus tadeht, ta tee wina labbari. Wiasch
wišwairak preeglanshas teent zilwekeem, las winam wiš-
wairak dara labu. Ja laahdi ziti, behrnam no eesahktuma
sweschi zilwelki wairak ruhpejees par behraa lablahjibu,
ja tee labak mahjēs eemantot wina mihlestibu, tad behrns
drihs ajsmirsis tehwu un mahti un peekersees saweem jau-
neem labbareem. Mahte tad lai nesuhdas, ta winas
paschas behrni winu nemihlē.* Kä usejoščai faulei
katrā rihtia rasas pileenā mirds preti winas paschas ko-
schums, ta behrna mihlestiba pret wezakeem ir ihstenibā
wezalu mihlestibas ajspihdums. Baur sawu mihlestibu
pret behrneem wezoki behrnu ūrdis modina mihlestibu
pret fewi un pret wiſeem ziteem zilwekeem.**

Wisu scho ewehrojot mehs nahlam pee spreedula, sa wezaleem apsinigi jadsenās pehj behrnu mihlestibas, jo zaur scho mihlestibu wini teguhst wieswarigaklo lihdselli preesch behrna wadischonas un mojhischonas. Mahtei un tehwam jasargas no wisa, kas waretu no wineem atsweschnit behrnu firdis, kas winus waretu vodarit behreneem weenaldsigus woj vat nemihlus. No tilumigas audfinafchanas stahwolka tadehk buhs nepareisi, ja wezaki, p. p. tehws, warbuht peekuhs un sahdsis pahrnahzis no darba mahjs, slarbeem wahrdeem airaidis no fewis behrnus, kur tee bija sagaidijuschi laipnibas un mihlestibas parahdischanu. Behrni jau wehl newar sapraßt ne tehra noguruma, ne ihgnuma eemelus un tadehk no wina nelaipnas un slarbäst isturestchans tilai spreesch, ka tehws natura us wineem laipnu prahlu, winus nemihle. No mah- behrnu firdis preimihlestibu un ir loti labi saweenojam at singrumu.

Loti isplatits netikums mahjas audfinafchanā ir leeli schandas or behrnu labām ihpschibam frechu preeschā. Mahte newar nostahstitees ween, zil Jahnisham webrig galwa, zil winsch gudrs, zil apkehrigs, ko winsch wifnow cemahzijees bes labdas mahjinaschanas, ko winsch nešin no galwas slaitit! „Jahnit, slaiti nu zeeminani i dzeesminu. Jahnit slaita, un zeemineene newar wahrdue ween otrast, ta Jahniti teilt un slawet. „Schahda slaweschano,” saka P. Güssfeldts, „ir or kaitigu weelu (gissi slrahsoi garigi zukura plahzenisch).“**) Dauds derigakt i israhddit interest pee behrna darbeem, nela winam pascham. Ja preeauguschee slawē woj ūmahde behrna darbus, ta zaur to wini behrna usmanibū gressch no wina pascham.

*) Stat. hr. Adamowitscha tullotäss „Krisowa pafalas“ „Dseguse un buhjina“.

"") Scha ralsta uskewumus nau, apluhsot ari wezaku mihleibas attistishanos pret behntem. Beemineshu tilai, la behrns jau ihstenibā wezali turvina fava vafcha dñshwi.

nas puses lustons palika pee dsihwibas, no otras, — faules gaismā saudēja savus siltuma status (kurus aistureja uhdens). Vēž 10—15 minutem vareja ar mikroskopu palīhdību gandrībā zaurēdīsamajā lustona astē eewehrot sekošas parahdības: asins rinkoschana pirms palika rāmata, dībīs ween apstāhjās pavisam (t. i. fibzinajds, kapilar trauzinos); leela dāsa asins kermenīschu*) pluhda ahrā no fibzinajeem asins trauzineem aplakhrtejds (kannim) audumds, sīhme, ka eesahķas pilnīgs eekaisums; asins kermenīschī stiypri farahwās, palika masaki un apalaki. No tam waram noprast, ka kinišķe starī dara wisai kaitigu eespaidu uz ofinim, masajeem, fibzinajeem asins trauzineem, tā tad nepeezeeschami wajadīga aissardība. Kā finam, tādu lomu ušnemas pigments, kuriel spējī usnemt un aisturej kinišķos status; tas wajadības brihdi sapluhst wirsāhdīnas (epidermis) semikās kahrtīas un sagulst tillab gar, ka ati aplakht fibzinajeem ahdas asins trauzineem. Tohda aymehrami kinišķo faules staru fisiologiskā darbība, tāda pigmenta aissarga loma.

Javoesihmē, kā augstāk min. rāhsu pigmenti: melnais (Afrīkanu), dzeltenais (Kineeshu) un brūhnais (Indianu) sēvīšķi leelā mehra spēhīgi ušņemt, aisturet īmīslīš faules ūveltra status, tā kā pigmenti, tik teescham, leels labdarīs min. lautineem.

Tā tad galu galā waram nahkt pee gala spreeduma, fa-
faules farkane, tuinsch- un gaischdseitnee (fistuma
un gaismas) stari wiſai wajadſigi dſihwām buhtem, jo
weizina winu attihſtibū, turpreti wiſeletee un filee tām
wiſai kaitigi, tee traužē winu attihſtibū, ja, daschdōs gadi-
jumds pat tās nomaita. J. W.

J. W.

*) Ains mums iſſeelaſ ſtam weenlaſhrſas, farlans ſchlidruma; pateſtiſa taſ ta nav. Ains, ta ſalot, ſchlidrais aillwels — paſtahw no beſtrahſaina ſchlidruma (plasma), farlanem ains kermenifcheem (aplas ripinas), no tam farlana ains ſrahſa un beſtrahſainem ſimsas kermenifcheem, laſ yamasam pahrivehrſas farlanajās ains ripinās. Leeluma un iſſlata ſinā ſhee ains kermenifchi loti daschabi; aillwels iſſchliro no jitu dſhwneelu un jitu dſhwoneelu aſſal ſawā ſtarpa.

tes sinams ir silti, kad ta, tikk faidusimojusees un issleegusees por lahd behrna nedarbu, pebz lahdas minutes atkal wišu ir aismirjuši un apeetas ar b̄-hrnu, it ta nelad nebuhtu notizis, het labi ari nāw, kad wina wairak deena no weetas „pukojas“ pret bežrnu, isturas pret winu auksti un weenaldfigi. Ta drihs war notilt, ta behrns pa masam apred issilt bes mahtes mihlestibas, un jaur ta mahtei sahkt sust ari eespaids us behrnu.

Rūnajot par behenu mihlestibū pret wezakeem ſā par
ſoti ſwarigū audſinaschanas lihdselli, mehs te newaron
atſtaht ne-eewehrotu ja ſaukto „allo“ mihlestibū. Ja
wezakeem naw deesgan iſtaribas ſtahtees preti ſawa behrna
nedibinateem prafijumeem, ja wini bes apdoma iſpild
wifas ta wehleſchanas un eegribač, tad wini „allo“ mihl
ſawu behenu. Baur ſchahdu mihlestibū wini neweizinc
behrna tilumigo aitthſtibū, bet leek taf turprett ſchkehr
ſchlus zelā, fehj wina ſcidi netikumu ſehſtu. Ja behrns
ſohk eewehrot, ſa wifa alakhrine peegreesch winom leel
wehribu, ſa wifa mahja danzo pehj wina pawehlem, tad
ar laifu ari wiſch pats fahk turet no ſewis leelas lee
tas. Wiſch fahk atraſt par glufchi dabigu, ſa wif ſuh
pejaš par wina labtahjibū, bet wiſch neweenam neſe
naw parada. Mahies mihlestibū un glaimus wiſch
bauda lihds apnikumam un pehdigi wairſ neſeek us teen
nekaħdu ſwaru. Weħlač, peeaudſis, wiſch no wezač
mahjas ari dſihwé aem lihds farwus wezōs uſſtatus u
iſrahdas par pilnígu egoiſtu, patmihli. Uri ſawus we
zakus wiſch nemihle jo, piremtahrt — wiſch jau wiſ
vaħrigi bes ſewis poſha naw mahzjees neweenu zi
mihlet un, otrlahrt — winom jau ir jaatsihſt, ſa wezal
jaur ſawu nepraktigo mihlestibū ir padarijuſchi winu ne
laimigu, ſabojajuschi wiſu wina dſihwi.^{*)} Tadehk nan
japeemirſt, ſa tikai iħſta mihlestibū ir ſwarigs tikuwigas
audſinaschanas lihdsellis. Tikai iħſta mihlestibū modin
behenu ħeđis preimihlestibū un ir ſoti labi ſawenojam
at ſingrumu.

Loti isplatis netikums mahjas audfinoschanā ir leeli
schanas or behrnu labām ihposchibam ūreschu preeschā
Mahie newar noſahstitees ween, zil Jahnisham webrig
galwa, zil winsch gudrs, zil apkehrigs, ko winsch wiſi
now eemahzjies bes lahdas mahzinaschanas, ko winsc
nesin no galwas skaitit! „Jahnit, skaiti nu zeeminau t
dzeesminu. Jahnus skaita, un zeemineene newar wahrdū
ween atraſt, kā Jahniti teikt un ūlvet. „Schahda ūlwe
schano,” ūla P. Gūſfeldts, „ir ar laitigu weelu (gisi
krabſot garigi zulura plahzeniſchi.”^{**}) Dauds derigali i
israhbit interest pee behrna darbeem, nela winam pascham
Ja pēauguschee ūlwe waj ūmahde behrna darbus, ta
zaur to wini behrna usmanibu gresch no wina pasch
nost us wina darbeem. Baur darbibu attihstas behrā
meeja, prahsi, juhtas un griba. Turpreti ir ūlka audfi
noschanas ūhme, kad behrns pais ūahl ūew ūeegreest weh
ribu, ūwanai apgehrbam u. t. j. pr.

IV.

Tikumigas juhtas attihitas jaun

vin grin a f ch an u.
Kas gribetu eemabitees sahdu amatu, tam nepeetiktu a
no slatischanos ween, ka meistar s strahdā. Winam paschar
buhlu janem rikki rokā un jauehgina darit pehz meistar
vreelshchimes. No eesahluma darbs winam neweikto
bet jo waitok winisch sawas rokas wingrinatu, jo drihsa
tās peemehtrotos jaunai darbibai. Zaur raitahmigu sinam
darba darischanu lozelii eemanto jo deenas leelaku išweizib
schai darbā. Kad es sahlu mahzitees violini spehlet, ta
man no eesahluma ūoti gruhti uslīkt pirkstu ka wajadfig
us stibgu, bet jo waitok es spehleju, jo leelaku weikli
eguhst mani pirksti. Tas laiks, ko es schodeen pawad
vee mahzishandas, nahks rihideenai par labu u. t. j. pr
Pehz sinama laika es buhshu tiziš til taħlu, ka man
pielsti bes kahdam gruhibam, gandrihs paschi no fewi
atradis wajadfigo stibgu un wajadfigo weetu us stibgas
Ne man waies buhs jaflotas us pirksteem, ne ori jadomd
la nupat es litschu otro pirkstu us to un to stibgu. Tas
misä es it kā note na farni. Mam misneħbi xi nsejja

wits ees it ta pats no lewis. Now wißpahrigi neweend darba, kurā mehs waretu tapt par meistareem bes wingri neschandas. Zaur sinama darba darischamu lozelli ne tila reguhft weiklibu, bet paleek ari f p e h z i g a l i . Zaur it deenischkigu wingrinachanu koleja rokas ne tilai ir eeman tojuschaas weiklumu kalschanā, bet ari ir tapuschaas fvehzi galas, reinalas. Webstulu isnehsatajam zaur pastahwiga staigachanu attihstas lahjas. Ta tad zaur wingrinachan

lozelkis noteel sinamas pa h r m a i n a s , kas tos (lozelkus) dara weillakus un spehjigalus preelsch sinama darba darsichanas. Rahdas schis pahrimainas sihiums, nam muhsu usdemums ie ispehii. Latres gan buhs eeveh rojis, la zaur ilgaku eeschanu lahjas paleek farfanas, peetwihki, kas rahda, la winas pa eeschanas laiku ir wairan asinu, nelka meerā stahwot. Zaur ilgu lafischanu safarts ožis. Ižsi sakot, latres lozeliš pa darba lailu teek bagatā mehrā appluhdinats asinim, kas scho lozelli baro un weizina wina attihstischanoš.

^{*)} Stat. Rud. Blaumana bebdū suau - Baīnduf fois dehis."

^{**) „Deutsche Rundschau“ 1890, LXII, S. 31.}

Täpat ari pee latras gara dorbibas un pee latra juhtu ustraukuma zilwela organismā (meesā) noteek sinamas vahrmaina. Domajot zilwelani smadsenes teek bagatigi op- pluhdinatas akenim, no bailem winsch nobahl, kaunotes nosorlest u. t. j. pr. — Tä tad wiispahrigi waram fazit, la latra meesas waj gara dorbiba, latras juhtu ustraukumi it ſaweenots ar sinamā vahrmaina muhſu organismā. Un jo beeschak ſchis vahrmaina akahretojas, jo drihsak organisms peerod pee ſinomas dorbibas waj pee ſinama juhtu ustraukuma. Dusmās zilwels nobahl, kas nosihmē, la ažnis no ahdas aiseet rahlak projam us eelschu, us ſtri. Tä tad ſem dusmu eespaida organismā noteek ſinama maina. Bes ſchis vahrmaina zilwels nemas newareti ſadusmotees. Schi vahrmaina ſtarp ſitu paftahw eelsch tam, la ſmadsenes ar nerwu palihdsibū leel ſarautees ſmal- fajeem ažnis trauzineem (ſmallajām dſihſlinam), kas atroda ahdas tuwumā. Zaur dſihſlinu ſraufchanos no wināt iſſpeechas ažnis un ahda dabū bahlu iſſlatu. Nemehgi- nadami ſhklundis iſſlaidot vahrmaina, kas noteek orga- nismā ſem juhtu eespaida, vatureſim prohtā, la preetſch tam, loi zilwels wareti ſadusmotees, ſmadsenem ir jaſuhta pawehle, nerweem ſchi pawehle jaaiſnes us aſinu traui- neem un ſcheem pehdejeem pawehle jaispilda, t. i. wineem jaſaraujas. Pehz augſchā peewesteem peemehreem nu iſ- nahl, la jo beeschak ſmadsenem gadifees ſchahdas pawehles ſohlit, jo leelaku iſroeizibu winas eeguhs ſchai dorbibā. Täpat ari nerwi arween waial ſeengrinasees ſcho pa- wehlu aſneshonā, un aſinu trauzineem ari jo deenas weeglaka valiks ſaraufchanas. Bilwelam, kani beeschi gadas dusmotees, kuru warbuht beeschi laitina, ar laiku attihſtas til juhteligi nerwi, aſinſtrauli u. t. j. pr., la jau neezigas ſeetas winu war ſadusmot, la winsch pats ſawas dusmas pehdigi nemas wairs newar ſawaldit. Ihgnais, „errigais“ prohts winam paleek par eeraschu, wina ſmadsenes, nerwi un aſinſtrauli foti weegli laujas eelairinatees us dusmāi.“*)

No wiſa ta nu mehs redsam, ka weens no iſtumigas audſinaſchanas uſderwumeem ir, luhtot behrnuſ ſiſargat no ſliktu juhiu wingriſchanas. Jo wairak reiſes behrnuſ otrodaſ ſem ſinamu juhiu eſpaida, jo drihsat wiſch aikal no jauna padodaſ tam, jo dſitak tas eefalnojas wiſa dwehſel. Tadeht, zil ween eespehjams, jaluhlo behrnuſ iſſargat no gadijunieem, laſ wareiu ſazelt zeetſredibaſ, neſchehlibaſ, atreebibas un zitas tamlihdſigas netiſumigas juhtas. Ihyascha wehribi jagreſch uſ teem behrneem, tureent jau no dabas peeniliſti lahd ſeitum. „Ahtri-geem“ behrneem newajaga bot eemeſlu beechi duſmotees, ſtaudigu waſaya iſſargat no apſtahlkeem, laſ wareiu ſazelt ſtaudibaſ juhtas u. t. j. pr. Bee mafeem behrneem jau daudreis peeteek ar to ween, ka wihi uſmanibu nogreſch no preelfchmeta, laſ ſazehliſ ſinamu laiſlibu, uſ to ziu. Maſa Leenite breeſmigi brehz un ſpahrdas par to, ka brahliſ tai atnebmis ſawu zepuri, ſuru ta buſſia un roahr-tija pa ſemi. Te mahtei it ta no nejaufchi parahdas rola lohda Leenite mihla ſpehli leetina. Leenite tuhlin wiſi ſawu uſmanibu peegreſch ſpehli leetingai un duſmas par atnemto zepuri ir pahraqhjuſchad.

Ka wezakeem pascheem jaasargas dot behrneem eem eslu
preelfch duftroschanas, peetiks jau ar aifrahdiisumu us
vibeles wahrdeem: „Juhs, lehwi, nelaitinajat sawus
behrnus.“ **)

Ja mi viermakärt nāw kō schaubitees, kā wingrināschana attihsta kā meefigās, tā ari gatigās spehjaas, tad otrkärt jaure wingrināschanas truhkumu waj apiuresschanu scho spehju attihstischanas ne tiskāt teek aptureera, bet eet pat atpalat. Ir peerahdus, kā v. p. smalkās musluku schleebras wingrināschanas truhkuma dehl pahrwehrschas par raukeem. Nokas, las agrak bija loti slipras, saudē kahdu datu no sawa spehla, jo roku musluli sahl nihti. Gluschi täpat ir ari ar juhtam. Ja behrnam nebūhs gadijeenu finamas netlkumigoas juhtas istahdit, tad tas jaure wingrināschanas truhkumu paliks arween wahjalas un wahjakas un pehdigi waj pawisam issudis. Uguram ir jaisoest, ja tam no jauna neelek klast masku.

Wiss, kās te fajits no netikumigo juhtu attihstischandas, fakams sinoms ari no tikumigām juhtam. Ari tās attihstas jaur wingrinaschanu un panibsti jaure wingrinaschanas truhkumu. Kahdā no sba rakta agrakojām nodalam mehs iuhkojām peerahdit, kā preelsch slaidru tikumigu noiebgumu attihstischandas ir nepeezeeschami tikumigas darbis bas paravgi. Bet ar to weer nepeeieek. Ja lahds gribetu mahzitees peldet, tad no noslatischandas ween, kā ziti peld, minam nevalīgs bouds Iehoma. Minam nevalīgs

*) Dūfmas mehb te tilai peelvedam lā peemehtu pē issflaidrojuma, lā attihstas juhtas un nebuht negribam fazit, lā tsumigas audzinashanas usdewums buhtu, medginat tās pamīsam isnihjinat no jilwela frds. Ne iksreis dūfmas ir rofauzamas par netikumigām juhtam. Teel jau runatis ari no f we h t a m d u f m a m . Taifni tos wišlabalos gilmelus pahremi fchahdas dūfasas, kad wineem jarebs vāschabas nelceetnibas un netaisniba. Tee nam tee labalee zilwelki, las veenalsfigi war noslatitees, lā ncspohineelam jozejsch pahrestibas no warmahlas. Par remdenibu (ne aulsis, ne larjis) jau bibile atrodam ihsto spreedumu (Sabna parabdischanas grāmatā 3, 16). Saprotama lecta, lā zilwelks nedrihīst dūfmas, lā ari wišpahrigi juhtam faut nemt wišrotu

**) Pahwila grahm. Kolosseum 3,21 un Pahwila grahm. Eweser-
baum 6,4

jaeet uhdent un jamehgina rihkotees ar saweem lozelkeem.
Vai no behrna isavgtu paistahwigs tilumigis zilmels, winam
pascham ir jawingrina sawas tilumigas juhtas, winam ja-
wingrinajas tilumigas d a r b d s. Jo heeschak behrns at-
radisees semi tilumigu juhtu eespaida, jo wairak wina
smadsees, nerwi un asinu trauki peeradis pee schim juhtam.

Zaur wingrinaschanu latrs organs, latrs lozelis attihitas
tikai sinamā wirseenā. Pirksti ir wajadfigi pee wehrps-
chanas, schuhschanas, adischanas, aufschanas, llaveeru
spehlešchanas u. t. j. vt. Tomeht loti weilla llaveeru
spehletoja buhs pawifam neisweižiga wehrpschanā, ja wina
ar wehrpschanu nelad nebuhs nodarbojuſees, un otradi.
Glushti läpat ir ari ar gara darhibas organu, ar smadje-
nem. Ari tas war peerast pee weena waj pee oira domu
wirseeno, pee weenam waj pee otrām juhtam. Tadeht no
behrna, kura smadenes buhs dauds atradusčas sem tiku-
migu juhtu eespaido, kurzā buhs dauds wingrinajees tiku-
migā domašchanā un tikumigds darbōs, jaissaug tikumigam
zilwelam. Turetees pee finameem tikumibas likumeem
winīch atradis par nepeezeſchamu wajadſibu.

It fewischki te kriht swārā tikumigi d a r b i. Tee wiss. wairak weizina tikumiga rakstura attīstītischanos. Tadeht, ja behrnam wairak godijeniu, fawas tikumigās juhtas (lā mihlestibū, lab veħlibu, lihdsheetibū, schēħelsiedibū, wiśpahrigi — tuwaka mihlestibū) israhbit darbds, jo wairak tas weizina wina tikumigā rakstura attīstītischanos. Godijeniu, kur behrni p. peem. waretu fawu mihlestibū pret wezaleem israhbit darbds, ir familijas dsibwək foti dauds. Newajaga tikkai nekad behrna valalpojumus atraidit, lai tee ari buhtu deesin jik neejigi. Te nebuh tneħricht swārā, waj behrns zaut fawu peepalihdsibū atweeglina wezaku darbu, waj ue. Galwenak leeta te ir ta, ka behrns ir gataws ziteem valihdsjet, ka winsch fawu mihlestibū pret wezaleem puħlas israhbit darbds.

Talftak preefsch tikumigo juhtu audsinafchanas leela no-
sime ir behrnu sawstarpejai satiksmei. Paschi sawa starpa
spehledamees un rotoladamees wini mahzas sapraast weens
otra preekus un behdas un atrod dauds gadijeenu, israhbit
weens otram sawu mihlestibu un lihdsjeetibu. Ir eeweht-
rots, la weenigee behrni heeschi isaug par egoisteem (pat-
mihligeem zilwekeem), kas gan isslaidrojas pircmrahrt jaun
to, la wezalu mihlestibu un wisas winu labdaribas wini
bauda ween i p a f c h f w e e n . Wineem ir mas gadijeenu
atsazitees no kaut la patihkama ziteem par labu.
Dirlahrt, wineem ari naw isdewibas israhbit mihlestibu
un lihdsjeetibu pret few lihdsjeegem (t. i. pret ziteem beh-
neem) darbds. Wineem wispaehrige gruhti eedomatees jitu
flahwokst. Tas pais salams ari no slimigeem behrneem.
Tee weenumehr teek lopti ar wisleelalo mihlestibu un ruh-
pibu, het pascheent wineem nelad naw isdewibas preefsch
ziteem ko labu darit.

Pährtikuschu wezaku behrneem ir pastahwiga satiksme ar aplalpotajeem. Te nu wezaki koti heeschi peelaish to eewehrojamo kluhdu, la prasa no faweeem aplalpotajeem, lai tee ari pret winu behrneem isturas la pret paueh-nekeem un kungeem. Aplalpotaju („gahjeju“) peenahkums ir, klausit wezakeem, bet ne behrneem. Ja behrni no aplalpotajeem wehlas kahdu palalpojumu, tad wini to war tilai lu h g t, bet ne prafit. Par parahdiuo laipnibu wini tad aplalpotajeem ir pateizibiu parabā. Vuhtu pa-wisam sliktu mahjas audsinašchanos fihue, ja behrni ar nizimaschanu noslatitos us teem, no kuru ustizigām puhslem atlarajas wišas mahjas labklahjiba. Baschi isturedamees taisnigi un labwehligi pret faweeem aplalpotajeem, ruhpedamees par to garigo labklahjiba, wezaki ne tikai ispildis katra kreetna zilwela peenahkumu, bet ari weizinās jaur to fawu behrnu pareisu attihslibu. Ari no aplalpotajeem koti dauds atlaras audsinašchanas panahkumi. No paide-gogiska stahwokla pareisa wezaku istureschandas pret aplalpotajeem buhs ta, ja behrneem nelab nenahks prahī domat, la wini kahdā sinā stahm augstak par aplalpotajeem. Tas mahtes un tee tehvi, tas schim rindinam lab-prahī negribetu peektist, lai apdomā, la masi behrni wehl nela nesaprot no daschadām kauschū schķiram, no daschadām dīshwes eetaisem. Ja behrns buhs apradis ar domam, ta tas ir aplalpotaju peenah l u m s, luhlot winam wišas leetās isdarit ya prahtam, kadehk tad lai winsch zitadi domā no wzakeem? Waj pehz wina wehl koti mas attihs-tilas tomaschanas spehjas tad neisnahks, la wezaki, parahbidami winam tik leelu mihlestibū, daridami winam tik dauds laba, neispilda pret winu tilai fawu peenah l umu? Wezaku un tuwaču mihlestibā ir gruhti schķramaš leetas. Nav eespehjams isaudsinat weenu no winam, ja otrai laui vanishst.

Preelsch tuwaku mihlestibas attihstischanas behruñ fit-
dis wehl no loti leela swara ir ari, ka wezaki behruñ
llahibuhne p r e e s ch par ziteem zilweleem. Ja behruñ
katru deenu dsird wezakus runajam tilai par zitu flittam
ihpaschibam, tad wini drihs ari sahl domat, ka wisa pa-
faule faslahro tilai no flitteem zilweleem, kuri nepelna
wis muhsu mihlestibu un libhsaeetibu, het nizinaschanu.
Un otekahrt, ja behrna meesigam un qarigam azim katru
deenu tilis sihmeti preelschā tilai nejauki, nekeetni zilweku
iehs, tab winsch ar laiku per teem perradis un tab winsch

warbuht ari preelsch sewis neusskatis par pahraek leelu
grehlu, darit tapat, fa, pehz wezalu wahrdeem, dara wiſ-
ziti. No tilumigas audſinaſčanas ſtahwolka turpreli i
wajadfigs, lai wezali behrneem dſterdot runa par zitu zil-
welu labam ihpaſčibam un par winu labeem darbeem.
Tad behrni, mihledami ſawus wezakus un wehledeamee
eeguht to labpatiſčanu, luhkos ari paſchi buht lihdfi-
geem zilwekeem, par kureem wezali ſpreesch ar aſinibū
Wini puheſeeſ veſawinatees ſcho zilwelu labas ihpaſchi-
bas un darit pakat wiwu labeem darbeem. Saprotaſa leeta
fa pee tam nemas naω wajadfigs, behrnu azis mehgina
iſtaifit melnu par haltu. Kas ſliltis ir, janofauz pa-
ſliltu, nerwajaga tilai tihſchā prahṭā pee ziteem zilwekeen
mellet ſliltas ihpaſčibas, kur behrni paſchi tas nebuhtu
eeweheſrojuſchi. Bet runajot behrnu ſlahibuhntē par zitu
zilwelu labam ihpaſčibam, wezaki nedrihleſt behrneem
ſlilt manit, fa wini to dara ar nodomu, gribedami paſneeg
behrneem labu mahžibu. Neeweens labprahṭ negrib pa-
dotees nodomatam un ſlaibri zaureedſamam pamah-
zibam. Tadeht, jo maſak behrens mano, fa wiſch tee
audſinaſč, jo labakt.

Istur eschanas pret kustoneem. Behrin arween atrob leelu patilschanu pee kustoneem, fewischē pee maseem. Tas isslaaidrojas zaur to, ka kustonau dsihwees mojadisbas ic loiti weenlahrschas un tadeht behrneem lab saprotamas.*)

Te nu wezaleem atkal rodas jauns lihdsellis preefde
behrnu tikumigo juhtu wingrinachanas. Masi behrn
netaisa nekahdu leelu starpibu starp kustoneem un zilwe-
leem. Mihlestiba un lihdszeetiba pret kustoneem boro un
audsina nimu mihlestibu pret zilweleem. Augschā meh-
minejam, ka wi slabokais tikumigo juhtu attihitschanae
lihdsellis ir tikumigi d a r b i. Kustoni kopschona un
audsinafchana ir behrneem it sevischki plaschs lauks preefde
mihlestibas un lihdszeetibas parahdischanas darbōs. Behr-
ni ar wi sllelako preeku nemas valihdset maheti pee tefu-
jehru, wistu, sotsu un gitu mojas kastonu baroschanas.
Mahte lai wineem scho preeku neleedsi. Ja eespehjams,
behrneem war dahvat kahdu jehru, zahli waj kahdu gitu
jounu kustoni, zausr lo behrns tad wehl jo wairak tiks
pomudinatis us darbigu mihlestibu. Melahdā wihsē nam
peelaishams, ka behrni apeetas zeetsirbidi or kustoneem.
Pehtot palat daschadu warmahku un zilweku mozitaju-
dsihwes gahjeeneem nereti ir atrofis, ka behrna gadda
wini ir bijuschi kustoni mozitaji. Behrni daudsreis pa-
wisan neopsinigi dara kustoneem pahri, jo kustoni newar
sawas sahpes israhbit zausr raudaschanu, ka behrni paschi.
To behrnam isdevigā brihdī war atgahdinat. Sehns

plehsch aital pee willas. „Waj tew pascham patihk, ja ten plehsch pee mateem? Aitai ari sahp; wina tilai newar raudat.“ Daudsreis wezaki paschi ir wainigi, ka behrni isturas zeetfirdbigi pret kustoneem. Wini eedehsta behrneem haines un reebjumu pret radijumeem, ka pelem, silspahrneem, krupjeem u. a. Behrni tad sinams tura par sawu peenah kumu, wajat tos la eenaidneekus. Labi ari naw, kad behrni stahw klaht, kur kustoni teek lauti.

Stahdu kopschanu. Fröbels wehlas, lai behrnu dahrsā latram behrnam buhiu faws maß dahrstansch Dahrstina apkopschanu winsch usslata par swarigu audsina schanas lihdelli. Latweesthu wezaleem us laukeem ir eespehjams dahrvinat behrneem lahdus augku lozinu, oglaju kruhmu waj lahdus dobi, par kureu apkopschanu behrnam pascham jaruhpejas. Stahdu kopschanu ne tika weizina lobu juhtu un prahia attihstischanos, wina ar peeradina behrnu pee darba, kahrtibas un isturibas.

Isturefchanas pret nedishwam leetam.
No tilumigas audfinaschanas stahwolka pat ari tas ir no
hvara, ka behrns isturas pret nedishwam leetam. Sehnam
pahrgalwigi apkahrt skroidot aisskeras lahja aif krehsls, un
wunsch nolricht. Mahte, gribedama winu opmeerinat,
soda krehslu: „Ak tu neleetigais krehsls, manu labo
dehlinu pagahst semel! Es tev gan rahdischu! Sche
Zahnit, speekis, sadod winam labi.“ Zahnits ari teeschan
drihs ayklust, un wina waidsius pahrement pat smaidi,
kad mahte ari no sawas puses wehl nemas pahrmahzi
„wainigo“ krehslu. Mahte nesin, zik launu sehllu wind
te sehs behrna fiedl. Behrns ta teek pamudinats ne tikai
us atreevibru, us launa otmalfaschanu ar launu, bet mah-
jas ari sawa pascha wainu arveen uskreant ziteem. Sa
prahltiga mahte behrna nolrichanu waj nu nemas nelikto
sewischli cewehrojot, waj ari meerigā, het labwehligā balsi
likai ihfi preefihmelu, ka fahpes winsch few padaritjis zam
sawa pascha neapdomigo skreeschanu. Kriteens tad behrnu
buhtu likai pamudinajis, us preefischi buht usmanigalam.
— Ja preeaudsis zilwels dujmās sadragā wisu, kas tam

V.
B a m a h i s h a n a u n r a h f w a n o.

Kam gan narw gadijees d'serdet mahthes suhdsamees par
fawu behrnu nerahtnibu un nepallaufibu. „Wunsch jan
“) Sellit astahsta gadijenu, Int 21 mehnest wegß behrns asaram
raubajis, redot nosprahgusibu funi, las tijis isvwilis no vihla.

nellausa ne weenu druszin. Zil es minu latru deenu nemahzu, zil nerahju! Bet winam jau tas wiffs neka, — pa weenu ausi eelschā, pa otru ahrā. Rej tu, zil gribi." Ur scheem wahrdeem mahies paschas dod wijspareisfak spreedumu pat mahzischanas un rahschanas nosihmi audsinauschana. Mahzischana un rahschana jau ari ir tilumigas audsinauchanas lihdselli, bet ar teem ween neka now panahkam. Bet tadehk? — Behru mahzidama mahies lubko tam issklaidot, tadehk ta wajaga darit un id newajaga, tadehk tas ir pareisi, un tas nepareisi. Mehrkis jau nu wijsmasak pa dafai buhtu fasneegts, ja behrns mahies issklaidrojumus f a p r a s t u . Bet behrena prahli jau wehl likai attihstas un mahies issklaidrojumi tadehk koti beeschi ari tilai „pa weenu ausi ee-eet, pa otru iseet.“ Behrns tos newar sapraast. Wiffs, kas now faprotaim, ir garlaizigs, un behrns tadehk ari labprahlt neklausas us mahies issklaidrojumeem. Ottlahrt, ja mahies behru rahj un launina, tad wina lubko darit eespaidu us wina tilumigām juhtam. Bet mehs jau redsejam, ka masam behrnam tilumigo juhtu wehl nemas now, un zil dauds daschadu lihdselli ir jaleeto, lai schis juhtas wehl attihstito. Ta tad pamahzischana un rahschana war lahdi panahkumi buht gan pee pa-auguscheem behrenem, kure prahlis un tilumigas juhtas jau zil negil attihstitas, bet ne per maseem. Masu behru tilumigai attihstibai abi schee lihdselli war buht tiloi kaitig i. Daschnedaschadas pamahzibas nesaprasdams, behrns jau no pascha eefahluma isturas pret windam weenaldsigi. Schi weenaldfiga istureschanas winam ar laiku valika par eeraschu, un pamahzibas nefasneegs fawu noluhku ari tad, kad behrns jau buhtu warejis tas sapraast. Bes tam wehl ari pareisi raht un pamahzit ir gruhti. Ja rahjeens ne-eet behrnam pee firds, tad winsch war atnest tilai fliketum. Weena no foarigakām kluhdam ir gara un plascha runaschana. Bet ja nu ari peenemam, ka wezaku pamahzibas un rahjeeni arween eetu behrnam pee firds, tad tomehr dauds leelaka nosihme preelisch tilumigas audsinauchanas ir eeraschai, nela pamahzibam un rahjeeneem. Lai wezaki ari reisu reisam deesin zil fiski neaisfustinatu behrna firdi, ilggadigu fliku eeraschu tas wairs neisnighzina. Pamahzibas un rahjeeni teek doli behrnam pehz padarita nedarba un tadehk ir peelihdsinajami sahlem, ko ahrfts dod jau faslimuschan zilwekam. Slimibas gadijeenā jau gan ir jamekkle sahles, bet neweens prahlig zilwels ne-ees spohletees ar fawu weselbu, palaisdamees us abrsta valihdsibū.

Wisu te pahreunato tilumigas audsinašanas lihdselku gala mehrkis ir — tilumigas ſirdsapſina s attihſtiſcha na. Siebapſina ir, ta ſahlot, wiſu tilumigo juhtu falopojums. Ka daschadeem zilweleem ir daschada ſirdsapſina, iſſlaidrojas zur daschadeem audsinašanas apſtahlteem. Iſglihtota ſirdsapſina ir zilwela wiſaugſtaſais un wiſtaſnalaſ teſneſis. Wina bei ſchehlaſtibas noſoda ari tas netilumigas dſihſchanas, kas ſadſihwes preeſchā paleek apſleptas, bet ſpehj ari bot eelſchliku meeru un paſchzeenibu zilwelam, lad iam japanes wiſas apſahrtnes nizinaſchana un wajaſchanas. Bilwels, iam attihſtla ſirdsapſina, juhtas nelaimigs, ja wiſch ſamu peenahlumu nau ipildijis. Satikme ar ziteem zilweleem ſirdsapſina peespeſch muhs eewehrot tuvala lablkahjibu. Wina te tuvala oifſtabws mudsu ſirbi. E. M.

a) Waldibas Leetas

Visaugstkalā pāvehole. Par popularu preefsčlafijumu išrihlofchanu ahrpus gubernas pilsehtam. Bauruhkojuš tautas apgaismoschanas ministrijas preefsčlikumu par luhgumu, kuru eesneegusi Tveras gubernas semstes sapulze par to, lai atkautu iſrihlot popularus preefsčlafijumus ahrpus gubernas pilsehtam, ministru komiteja nolehma: 1) Tautas apgaismoschanas ministram atwehlet pasinot Tveras gubernas semstei, ka viņas luhgums, lai atkauj iſrihlot popularus preefsčlafijumus, tikai ar to noteikumu var tapt atwehlets, ka latru reis, pehz pastahwoscheem nosazījumēm slaidri teek usdots, kas sevīcīki nodomajis preefsčlafijumus iſrihlot un ka weetejām waldibas estahdem, garīdsneezibai un skolu preefschnieezibai pret iſrihlotajām personām nesās naw preti un 2) Tautas apgaismoschanas ministrim turpmāk atwehlet, pehz notiskuschas veenoschanas ar eelfchleetu ministri un svehīta finoda witsprolutoru, atkaut iſrihlot popularus preefsčlafijumus aprinku vilsehtās un nomeitnēs, ar to noteikumu, ka preefsčlafijumus drīkst iſrihlot tikai sem tuvalas garīdsneezibas un skolu preefschnieezibas weetneku usraudzības un atbildības, un ka tādu preefschniezu iſrihlotāji teek peeteekoschi apleezinai par moraliski un politiski neāvwainoteem.

Wina Majestate, Deewa meera dusoschais Kungs un
Keisars to 11. oktober 1894. g. W i s a u g s t a l i apstipti-
najis.

Widsemes gubernas lava klausbas komisija fino, ku
I. schikras semes fargeem (militischeem) nau wis us mah-
jiba jaerodas agrak iisslubinatōs termind, bet sekojods

Peterburgā agrali pastahweja kahds seeweeshu ahrst-
neezibas instituts, kurā ischaklās jaunawas ijsglihtojās par
ahrstem. Gadus desmit atpakaļ schis instituts tika slegti.
Kreewu jaunawas nu dewās us ahrsemem studet ahrstnee-
zibu. Seeweeshu draugi sīcdigi ween ruhpejās, lai atkal
tilti atwehrts seeweeshu ahrstneezibas instituts, lai Kree-
wijs jaunawam wairā nebuhiu jadodaš fwestumā studet
ahrstneezibu. Nauda seeweeshu ahrstneezibas instituta dibi-
naschanai eenahža leelā mehrā. Publīka dewa bagatigi.
Tagad kahda L. A. Schanawala lēse tautas opgaismo-
šanas ministrijai ar rakstu apgalwojuse, ka wina tahdā
gadijumā, ja 1895. gadā tiltiu apstiiprinats seeweeshu me-
dižiniskais instituts, wina uſureschanai 10 gadus no weetas,
illatru gadu doschot 12,000 rub.

Par Warschawas generalgubernatorze zezelski Kres-
wicza suhinis Berline gräf Schuwalows.

Pleßlawas. Bologojas dſelſszela buhwe tagad no Ribinſkas. Bologojas dſelſszela beedribas galigi nospreesta. Dſelſszelſch, kutsch buhs pawifam 355 werſtis garsch, ees no Bologojas jaur Waldaju, Staroju-Ruſu un Porchonu uſ Pleßlawu. Dſelſszela preeſchdarbuſ isdariſ inscheneers Göts, kutsch par teem dabun 100 rbl. par iſlatru werſti. Preeſch Rigaſ jaunaſ dſelſszelſch buhs tai ſinā no leelo ſwara, la tas faweenos Rigu ar bagato Ribinſkas. Bolo- gojaſ dſelſszela opgabalu un buhs taisnalais ſatilſmeſ zelſch ſtarp Rigu un Wolgu. Tagad no Rigaſ gar Smolensku lihds Maſlawai 950 werſtis, bet turpmal no Rigaſ gar Pleßlawu un Bologaju lihds Maſlawai buhe 932 werſtis, ta tad 38 werſtis moſal.

Semkopibas un domenu ministrija, lä „Tulas
Gub. Aw.“ fino, apstellejuse Danijsā 10 moderneeku mei-
starus un meistareenes, lai tee Wologdas un Jaroslawas
guberņau semineleem eerahdītu un cennahžītu išgatawot labu
us ahrsemem išvedamu sveesītu. Tagad atkal diwi mo-
derneeki is ahrsemem aizinati us Kreeviju, lai Dvinas
apgabala un Voroneschās, Kurskās, Tamborvas un Orlas
guberņas laudim mahāitu sveesītu, seera u. t. t. raschōschani.

Tautas apgaismoschanas ministrija nodomajuse
usaizinat fabriku ihpaschneekus, peedalitees pee skolu dibi-
naschanas fabriku strahdneelu brhneem un nepeeauguscheem
strahdneeleem. Malzibas planus skolam fastahdot kahda
sevischla komisija. Waldibas aprindas zerot, ka fabriku
ihpaschneeli weizinaschot scho teizamo nosuhlu.

Karkowā, lä „St. Pet. Herolds“ sīno, var naudu teelot israhbits kahds jauns wihereetis, kuram jau no pat dīsimšanas esot tik kreisā kahja, kura esot toti attihstījēs, tā kā „weenkahjis“ ar winu it isweizigi un glihti rakstot. Weenkahjam, isnemot tik ta attihstito kahju, zītu lozekļu nemas neesot.

No Riga s.

Latweefchu draugu (literariskas) beedribas
gada sapulze.

Latveesħu draugu beedriba natureja 14. bezembris Rīgā, muhejas telpās, sawu gada sapulzi. Preeskohēdetajs Dr. A. Bielensteins sawā akslaħschanas runā, kuru nolafija beedribas fsefetars mahzitajis Seesemanis, ajsrahdijs uš darbeem, kas padariti pehdejā laikā, kas sihmejas uš Latveesħu senatni, walodu, gara mantam, attihstib. Weetu nosaukumi, kuru deht uš wijsam Latveesħu apdfih-wotam malam hija issuħħit luhgumi un ißpildamàs lapas, ir-puslids no wißeem apgabaleem kopā. Dr. Bielensteina beidsmais leelakais darbs „Par Latveesħu tautas un walodas robescham“ ir-aflustinajis profesorūs Schirren u Bezzenberg-ru uš dascheem klaċ jaħku ħeem peħtiejin-meem par Baltijas pirmatawal. No darbeem pasħu d'simteni stahw wiśpirmajja weetā Barona un Wiffendorfa isdotas Latv. tautas dseesmās („Latvju dainas“), no kuraun isnahluħas diwas burtinjās. Schis darbs wijsadā finn-teizams un senatnes un walodas peħtiejeem no wiśleelaka swara. Ewadijumā ir-leetiski apżerejums par Latv. tautas dseesmam. Schis ewadijums buktu wijsadā finn-wahziexi tulkojams. Kunatajs beidsot issażja weħlejimos, laut ari turpmalas burtinjās neliku uš fewi ilgi gaġidit. No ziteem darbeem tapa ar atsinibu mineti: Teodora „Wuhfu tautas dsejas pamosħchanas“ un Alfschana „Materialien zur lettischen Volksmedizin.“ Bes tam Escheku mahzitajis wihrs Subbaty pеesuħtijis ajsrahdiżumus par alliterazijsi Latv. tautas dseesmās. — Beedribas weħriha ihpašchi għreeschama uš Rīga 1896. g. noturamo arkeologisko kongresu. Tapu nolafiti daschi temati, kam radu-schees jau apstrahdataji, tad ari taħbi, kam apstrahdataju weħl-truħki. — Beidsot runatajs mineja kahdus waħrdus ari par pehdejā laika striħdeem starp weżżejjeem un jaunajeem. Pretelli starp weżżejjeem un jaunajeem eżot atrodami wijsa laikds. Jaunee pa laikam għibbot wijsu kritiset un labot. Shee pretelli tomehr meħdsot isħħidhsin tees; ap-stahlu attihstibha pati ne-eżot eelsx sevis kluhdu isħlabiż, un jaunee tomehr beidsot nahket pee ajsħschanas, ta weżżeen nema jidher ne-eżot til-filki. Attihstibas pamati pa-leelot jo projam pateesa, isgħiġibba um kritiġa tiriba.

Tad Kursemes direktors, mahzitajs S a k r a n o w i t z a
kās zehla preelfsdā fawu sinojumu par Kursemē isnahku-
scheem Latweeschu rakstnēzības raschojumeem. Latweeschu

faimneekeem tagad esot usnahkuschti gruhti laiki. Bet jo leelaki spaidi no ahra, jo wairak stigruma eelschā. Tauta atrodot sawu atbalsti rakstneezibā. Tas esot rakstneezibas nopolns, ka semes wišpahrigo bildi pehdejee gruhtee laiki naw nelo fabojažuschi. Tautas prahis jo projam nesas, labot mahjās, laukā, bſihwē jaunas strahwas to taisni grib. Ned.). Lihdi at baſnizu un ſkolu ſchee nopolni awiſhneezibai. Kurjemei iſnahk 5 laikrakſli. Ŝewiſchku arodu peekopj „Semkopis“, kas pahreet Jelgavas Laukhaimneezibas beedribas rokās. „Austrums“ zaur sawu wiſpuſibū un kreetnumu (?) pelnot, la wiſch tā iſplatijees. Aei ziti laikrakſti Iſchalli žentuſchees ſawas programas pildit. Tee ſinajuſchi atturetees no strihdeem un no nenofishmigu jan taſumu a pluhloſchanas. Pee tahdeem jautajumeem peederot ſeeweefchu jautajums. Starp iſnahkuschām grahmatai ir mai gariga ſatura. Tas nahkot pa dalai no tam, la zaur dascheem pahrgroſiſjumeem mahzitajeem esot mai malas (?) Aei ſkolas grahmatas naw nekahdas iſnahkuschas. Tas zaur to iſskaidrojams, ka tikai tiziņas mahzibas un tehwa waloda ſkolas paſneedsamas latwiſki. Pee gariga ſatura grahmatai peeder: Spurgeona „Dahrgas Deewa apſoliſchanas“, Mahlberga „Behru dſeesmas“. Starp grahmatai, kas iſnahkuschas preeliſch palaiſiſchanas, mineja milſu romanu „Dauru“ (Allumara apgahdibā), no lura jan iſnahkuschas kahdas 20 burtnizas un wehl 20 gaidamas. Schaufmu pilns ſtahtis, kur aprakſtiti wiſwiſadi brefmu darbi. Pee ſchi milſu darba strahdajot wairak tulkoſotaju reiſā. Tahdas pat ſugas ir „Stahſis no duhſigā brunineela Franzile Wenziana un ſkaiſtās prinzeſes Menzivenas.“ (Ukſtina apg.) Še warot redset, kahda putra iſnahk, kad kahds grib fo rakſtit, kam ſinibas truhkſt. No tahdeem tulkojuemeem jaſargas. Ur alſinibu mineja Aſpasijas „Saules meitu“, kur bſiſtā poeſijā zilwela muhſchs atklahis; „Waideloti“ (tās paſchas fazeretajas), kas ir wehrtiſgs mantas gabals teatrim. Pahrspreedejs mineja un pahrrunaja pawiſam 25 grahmatas.

Widsemes direktors mahzitajs Doebeleks sinoja par Widsemei isnahkuscham grahmatai un laisrafsteem. Sche bija minamas wairat Deewa wahrdi grahmatu, neka Kursemē. Starp tam fewischli eewehrojamas: „Luhgschani grahmata wišam gada deenam”; „Skolas dseesmu grahmata” (Pohria un Paulschena fastahdita), kurā atrodamais 792 garigas dseesmas; Paulschena „Gewadijums wezas un jaunas deribas svehtds raksts”, pirmais schahds darbs Latv. valodā, kas nahkamds isderumīds buhtu pahrlabojams; Paulschena „krītigas bahnizas wehsture”, kas ari ispi da manamu robu un ari turpmāk buhtu pahrlabojama. Starp skolas grahmatai minama Laimina „Domu raksti. Rolas grahmata skolotajeem”. Aci sinatnisku rakstu nodala it bagata. Sche peeder: Sinibu Komisijas Rakstu krabjums (dewitaits), „Puhrs” (3. dala), Jansona „Domas par jaunlaiku literaturu (sche esot manams fanatisks realists), Teodora „Muhsu tautas dsejas pamorschandas”, Deglawa „Latweeschu attihstibas solis”, Skujeneela „Par scho un to”, Purapukes „Baltijas skolotajs”, „Etnografielas finas par Latweeschem”, „Populara astronomija”. Beletristikas nodokļi mineja pirmajā veetā Apfīschu Zehkaba „Sweschds laudis”. Schi rastneeka roschojumi deretu ikturoš latrās tautas rakstnieceibai par jaukumu. Derigu grahmatu apgahdaschanais Nodakas isdoto „Zītu tautu rakstneelu” pirmo burtnīzu apluhkojot, mineja Koppeja un Sjenekwitscha sche usnemtios stahstimus par it derigeem, bet Tschichowa un Strindberga par tahdeem, kur riikojotees weeglas personas, no kurām newarot neka laba mahzitees. Akoftijas „Zihnu par nahlamibu” peeminot, preešīmeja, ka ne-esot isprotams, ka rastneese, kas fazerejuse tik teizamus raschojumus, ka „Waidelote” un „Saules meita”, war-juse sche (un „Saubetās teešības”) preegrestees tādam realismam, kas nebūt ne-esot baudams. — Tablīca preekschā daschas Gehlina un Sichmana apgahdībā isnahkuschas glietas bilschu grahmatas.

Nu feloja spreedums par Rīgas Latweeschu laikraksteem; tas bija paplašs un grosijās it iepaši ap „Mahjas Weesi”; tapeži tas sāk laikraksta lūstajus sevischki interesēs. Vidējmeņs direktors mahzitajs Doechnera kās runāja apmēram šahdi: „Kustiba un šķēlēšanās Latvieschu laikraksts radusēs zaur to, ka pērnajā gadā „Mahjas Weesis” pēpeši penehmis zītadu toni. Kad winsch 1856. gadā iņehmis fānu gaitu, tad winsch stāhjees pret „Latweeshu Avisem”. Bet „Peterburgas Avisem” išnākot, tas fāhīs staigat pa to paschu zelu, pa kuru „Latweeshu Avises”. Konservatiivo virseenu winsch naturejis lihds pat pērnajam gadam. Te pēpeši nākluse pāhrmaina, „Mahjas Weesis” iſfahzis jaunu virseenu un iſgļihtotee Latweeshi fadalījuſthees diwās partijās: wezajōs un jaunajōs. Jaunee juhtotees aizinati dījhves ehnas pufes vilkt pee gaismas, lai gan tee paschi slimojot ar pēsimīmu — ūchaubibū. Iš laikraksteem statotees, peederot „Balfs” un „Valtijas Webstnesis” pee wezajeem (efot lihdsīgi „Latweeshu Avisem”, ar kuriem tee efot weena gara behrni, ieem efot weenadi mehrki un genteeni. Ned.). „Mahjas Weesis” un „Deenas Lapa” pee jaunajeem. Tas ne-efot nelahdas politiskas partijas. Starpība parahdas

paschu semes sadisihwes apluhkoschanā un stahwotli. Preteklu zehloni mellejami rakstneezibas laukā; pretekli sevischki parahdijuschees Sudermana Iugu „Gods“ usmedot. „Mahjas Weefs“ eenehmis realistiisko stahwotli, pehz kura tas wed gaismā sadisihwes laites. No schi stahwotla winsch apspreesch Latweeschu rakstneezibas rasclojumus, applaudē us Apsaļjas „Saudetām teesībam“, nosoda Sinibu kontifijas zenteenus, ko ta parahda tautas dseesmas un teikas brahdama,* jo zaur to ne-esot lihdssets nabadisbai un truhlumam. No schi stahwotla winsch apspreesch ari sadisihwes parahdibas. Winsch ustahjaš pret fahrtu starpibam, pret studentu korporazijam. Ihpascha wehriba veegreesta seeweetem. Zaur sawu stahwotli un truhlumeem iſgħlitibā tas esot preefprestas eet pee wiħreem, kas winām pretigi. Savus prafijumus „M. W.“ pabalsta us t i k u m i b qas pamateem. Warbūt, ka preefihmes par fahrtu starpibam ix meejā; iſnihzinamas tas nebuh, bet lepniba ix pelama. Seeweeschu iſgħlitibā newarot zensħees pehz wiſaugħtalas palahpes (?); us to truhlott daudsekreis lihdseltu, daudsekreis ari spehka. Seeweeschu audsinashanā tomeħr dauds kas labojam. Jaunlaiku realijsms nezenschotees us to, lai atklahtu sadisihwes laites; to darot rakstneeziba wiſds laiſds; winsch zensħotees iſgħabdat pahrlahpumeem pret tillibu teesību, llajji stahrees lousħu preefshā. Tas għibot panahkt, ka nedriħkst fazzu: „To iugu nedriħkst redset, to grahmatu nedriħkst laſi!“ (Naw teesa. Breesmu un qisins stahst, lugas bes fiex is morales u. t. t. teek aji nosoditas. Ned.). Schahdam noluħkam topot nemti palihgħa tħumġi pamatojumi. „Pameiħim zihnu pret netiklibas nosegħumeem audsinataju un dweħselu ganu darbeem un ziteem nopeetneem d'sħħwes riblotajeem, kam iħstā weetā netiklibai apfega janorauj.“ Bet daik-literaturai un teatra m-ħalli japecuras pee tħumġibas idealeem, kas derex tħumġibai par nosti praschanos (taisni to realisti għid. Ned.). „M. W.“ wairi sħa tautas lapa“ ne-esot eewħlama.

Mass eespraudums. „Mahjas Weejim“ pahmet it ihpaschi moderno realismu, naturalismu. Kas schis ir? Tas naw gruhti ispehtams. Tas sihmejotees us paschu semes sadishwi. Sche tas puhlotees aiklaht sadishwes laites, netikumibu. Kapehz lai ne? Tas peekrihtot ziteem un zitā weetā. Kapehz ziteem un zitā weetā? Teem tur tas amats to prasa. Tikkai tipehz? Nu tad audseet droschi, juhs netikumibas nahtres, jo juhs proteet usmellek tahdas weetas, kas ir tahlu nost no teem gaischajeem zeleem, pa fucsem amata ispilditajā eet sawu amata peenahkumu darit. Tomehr schis nahtres sawā tumschajā laktā trīz. Ko schis trīz? Schee amata ispilditaji naw uelakdi dereti gani, kas tikkai formas labad sawu peenahkumu bara; sirdi wini eenihst launumu un netiklibu. Kā? waj wineem ween teesiba, tahdu sirdi, kas launumu un netiklibu eenihst, kruhtis nest? Nu ja, waj tad ir fatrs aizinats, launumu gaismā zelt, tam preti stahtees? Kapehz ne, ja wina sirds tilumibas ihgnumā winu us to dzen un tam spehku dod un jelu rahda, to darit. Lai ar', nerunažim sche par kurpneeleem, huri-litscheem, grabwratscheem. Waj tad ari ralstneeks nebuhtu aizinats, launumu gaismā zelt, tam preti stahtees? Ari tad ne, ja wina sirds winu us to speesch? Makstneeks, awischneeks naw jau ikreis ari dailneeks un teatra mahkslineeks, ja peenemtum, ka dailē un us statuves drihkti tikkai ideali tehti parahditees. Bet waj tad dailneeks un mahkslineeks nedrihktetu tahdu sirdi kruhtis nest, kas launumu tehlo, lai winu israwetu? Un ja nu winam tahda sirds ir? Buhs welti winam peedot labu padomu. Sirds teesibas un spehku neweens neaistureš. Winsch nemš sawu wirseenu, lai winsch daschās aprindās ari saudetu dailneela un mahkslineela wahrdū, lai winsch saudetu sawu stahwokki un labo pasihshchanos. Un gods tai sirdij un poščā nelaimē laimiga ta sirds, kas to spehj! Wajadseja labi apluhkot, waj schahdi neatturami un schlikstitaji spehki naw modernajā realismā (lä winu mehds fault), ihpaschi tani, kas pee mums. Us to flatotees wajadseja latru rindinu pahraudit un tad tikkai buhtu bijs eeteizami, spreedumu likt preelschā sapulzei, kas pa leelakai dalai, us Latv. laitralsteem sihmejotees, nem wiju un kam janem vijs us tizibū. Naw ko schaubitees, spreedums buhtu bijis aitabs.

*) Sche gan muhsu zeen. lasitaji duhs isbrihn-juſchres par mahijata Doebnera lga issfazijumu. Ari mehs brihnamees par wina ware-najeem atradumeem, sur „Mahjas Weesi“ pateesibā ſtahv ralſits: „Latveeſchu mitologijas pehtihana wiſmas preelſch mums Latveeſcheem augis, fwehts un ar leelalo nopeetni bu darams darbs“ (ſl. „M. B.“ Nr. 26., 1893. g.). „Bet Latveeſchu dſeefmu krahschanat ar ſcho grab-matu (t. i. „Latvoju dairu“) wehl nebuht naw jabeidsas. Weetejib dialektos mums wehl koli mas dſeefmas ir uſrakſitas, laſ preelſch filologiem (Qvalooneekiem) buhtu no leela ſvara, un wiſdā ſinā jazer, la uſ preelſchu ari ſchis robs tils iſpildits.“ „Muhsu peenaholums buhtu, zil ween eeppehjams, ſcho grabmatu („Latvoju bainas“) iſplati, lai iſdevejt minu jo drīſsal waretu turpinat“ (ſl. „M. B.“ Nr. 40 ſch. g.). Doebnera lgs, la redsam, ſche iſrahdijs waj nu ſawadu pa-teefibas miheſtibū, waj ari apbrihnojamu pamirſchibū. Abas noſoda-mas. „Mahjas Weesi“ nelad naw uſtahleek pree tautas gora monu krahschanu paſchu, bet til pree padevpihlejumee, aſrahdioms, la mums ari wehl ziti uſdevumi, t. i. jaweizinga tautas turiba un atti-ſtiba.

Sāvēni laimes un labdarības
veizinādameem draugeem un drau-
dzenem issaku firšigu pateizibū, tā
pateizibas un mihlestatibas parādā
valizis weentuls. J. Miholinsch.

Adwokats
A. P. Stroinowskis
tagad dzīvio leelā Kaleju eelā Nr. 63,
2 trey. augščā, pretim pastai.
Uzņemis zīvīl- un kriminal-prahwū
wechau.

Peekemu Slimneekus
latu deenn no 9—11 preelsch pusb.
4—5 peh vusb., 8—9 valārā Gildes eelā
Nr. 2 (Schluhanu elas stuhre).

Dr. med. R. Leepinsch,
spezialists preelsch aju un seeweechen
slimibam.

Sludinajums.

Apghabdu tērīgū patentus u. t. pr.
Bebis, decembris 1894. g.
A. Mifilneeks.

Grunwaldes pagasta walde,
Bauskas apriki, zaur fcho dora sinamu,
la 4. janvāri 1895. g. pulst. 1 peh
vudeenas, tīls iedots pēc fchis waldes Sahlie-
masak solischānā weenās
muhra chkas (lehtis, tūris un
wagħiħa) buhwes darbs.

Muhrneeli meistereem jaecel 50 rub.
un loka darba meistereem 25 rub. leels
salags. Luwali nosajumi un buhwes
plāns eslatām latā laita pagasta sanjeļā.

Lanī pachā deenn tīls pēc pagasta walde
wairak solischānā pahrdots
lihdsschnejais pagas-
ta nams Sahlie, līdz ar 2
blātus eklans un weenu muhra pagrabu.
Nr. 2819. Sahlie, 9. decembris 1894. g.
Pagasta wezala valīgs: J. Woiwads.
Skrivērs: J. Brühmels.

Tafel-flawerees
no Tresselta, gandris gluski jaunas, ir
pahrdodamas par 250 rbi. leelā Mel-
nārā eelā Nr. 74, sefta.

Kreetsis Latveesku strahdneekus,
cīmatneks, tālesis, arendatorns
un strahdneezes aizina u. Kreewiju kop.
čukloma, Kostromsk. Gub., pi. Lāven-
tīevskos. L. O. Dēmme.

Vastellejumus u. „Mahjas Weesi“
peenem:

Emila Lindikowa
pahrtīlas preelsch pahrdotāmā, Marijas-
dīnārā eelā Nr. 3, pachā namā, netālu
no Tornakalna stājīas.

A. Sarkan fgs,
Bormans.

Vastellejumus u. „Mahjas Weesi“,
tā ari Sludinajumus preelsch schi lai-
ralsi peenem ari

Kruhmian Jahnis,
Drustu Autukalnā.
Apakštīne war dabut turpat pēc Kruh-
mianā ūga, tā ari pēc zēn. Holländera
īstsem Autukalna Kemeris īschites no
„M. W.“ pahneigām apgehrbu modei.

Vastellejumus u. „Mahjas Weesi“
„Balsti“,
„Baltijas Westnesi“

„Rigaer Tageblatt“
peenem
Boris Petersons,

Bebis.

Dubult-
grahmatweschana.
Katrā laikā

pāfēdsu pamatiņu mah-
šķi dubultā grahmatu un
rebsku wechana, tā jau wa-
ral gabus. Samalka par to
mehrena. Izdevīgais gab-
jums tīls fawēm mah-
zelklem pēpalihsu weetas
dabut. Peetētāchana no plst.
3—5 peh vusb., Riga, Dīn-
ānu eelā Nr. 110, partera.

J. Sihpols,
praktisks grahmatwedis un
Rīgas Latv. smain. pal.
beedr. trāb- un aizstāv lāf-
ses lāfseers.

praktisks grahmatwedis un
Rīgas Latv. smain. pal.
beedr. trāb- un aizstāv lāf-
ses lāfseers.

Ernsts Plates.

S I U D I N A J U M I.

!! Lobs taisa pats few zetu! !!

O. A. Schanderjanza

ihstais weenigais

Kaufsijas wihiu pagrabs,

Kalku eelā Nr. 9 (Rīgas pilsetas trahjases namā),

vogodinajas zēn. publikai pēdahvat

tikai ihstus newiltotus Kaufsijas

dabas wihius,

faldns un eestahbus.

Schee wihiu pagatavoti tikai no Kaufsijā augu/cheem
labakeem felareem, bes fahdam viltoschanas noluktā pēmai-
stām weelam. Tadehk daru sinamu, ka godalai publikai
woirs nam jaapehr par dahrgu noudu ahrsemju wihiu, fahdi
muhiu pašchu

tehnu semē,

tahda poscha labuma un wehl nekur tik lehti
naw atronami, tā kā minēta O. A. Schander-
janza Kaufsijas wihiu pagraba.

Krahjumā: iorlāne un bolīce wihiu: pudele 35 lap.

un dahrgak; stōps 45 lap. un dahrg.; wedrs 4 rbi. un dahrg.

Atkalpahrdewejeem pāseminataš zēnas. Zēnu rahditajus teem,

laš wehlas, pēsuktam.

Augstzeenībā O. A. Schanderjanzs.

Sehīs.

Wihas drehbju un zitas

seemas swēhtku dāhwanam

derigas leetas

dabujamas par mehrenām zēnam, tirgotawā pēe

E. Heintze.

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

Rigas Latveeschi Amatneeku Palihsibas beedribas Krahjhanas un Aisdojhanas kafe,

paschas namā, Elisabetes eelā Nr. 16, 1 trepi angstu. (Blokus pasihstamai Kaula mahjai.)

Pehz mehneschi bilanzes no novembra beidsamās deenas 1894. g. kafei 1652 beedri, droshibas kapitals 107,737 rubl. 01 kap., bilanze 1,128,094 rubl. 02 kap.

Noguldijumi tā māsi kā leeli teek nemti preti no iekatra zilwēka un kafe makšķā par noguldijumeem $5\frac{1}{2}\%$ par gadu; par krahjhanas noguldijumeem un par noguldijumeem us auglu-angleem makšķā $4\frac{1}{2}\%$ par gadu. Par tekojheem noguldijumeem pret tscheku grahmatinam, kafri deenu ismakkajameem makšķā 3% par gadu.

Viss noguldijumi sebai kafē atswabinati no 5% kona nodokla.

Maudu aisdod pret droshieem wehrspapireem, pret obligazijam us nekustinamu manu (mahjam, nameem) un pret 2 droshieem galvineekeem. Par aishemmunteem pret wehrspapireem nem 6% , par zitadeem aishemmumeem 7% par gadu. Kafes darījhanu laiks kafri deenu no pulkstēm 10 līdz 2, isnemot svehtdeenas, basnizswehtku un augsta walsts svehtku deenas.

Direkzija.

Lanolina raschojumus,

kas pagatawoti schahdās formās, kā: seepes, kremas, pomades, brisantīne, puders
un Lanolina veens.

Glicerīna seepes, toaletes seepes un mediziniskas seepes.

Kelnes uhdeni (odkolonju) un puku smarschu ekstraktus,
pomades, matu etas, brisantīni, matu audseschanas uhdeni, toaletes etiki, koku
skuju (koniferu) smarichu, puderi, sōba tūrischeschanas lihdsiekstus, skāstuma (cosme-
tikus) pagatawojumus un Ewebpinaschanas lihdsiekstus,

kā arī leela iswehlē

seemaswehtku un kona sūkturu sveziles,

pagatawotas no sīcarīna, paraffīna un waska, pedahwā

H. A. Briegers, seepju un parfimeriju fabrika.

Molikatas: Stabu eelā Nr. 10 un Grehzneku (Sinderu) eelā Nr. 2.

Adalb. B. Bergs,

Schkuhan eelā Nr. 18,

pedahwā leela iswehlē par lehtakām zenam:
kabatas pulkstenus,
ar selta, sudraba, nikela un olsideta tehrauda lāpseiem.
Lāptak: kabinetu, galdu, seinas, modinataju,
Schwarzvaldes, zela un galdu
pulkstenus,

regulators, pulkstenu kehdes, brelokus
jaunakā fasonā no selta, sudraba, dublē, nikela, talmi,
tehrauda, bronsa un sībda.

Musikas kastes,

pahrlabotas sistēmas, spēhle 4 līdz 6 gabalus.

Greschamās musikas kastes preeksch behrneem,

no 1 rbl. 50 kap. fahlot.

N.B. Reparaturas isvara us galvojhanu par lehtakām zenam.

Louis Lundmann & Co.,

Kalku un Walnu eelu stubri
Nr. 20.

Rīga.

Telefons Nr. 265.
Pahrdoschanas lokals: parterā

No guldita wa ahrsemes un Kreewijas wiħneem, fonjaka, rumo, araka, portera, likereem.

Sw. Peterburgas tirgoschanas nams

F. Junker, Rīga,

Rahutschā pagrabās,

ee-tja pretim Braheem Kamarin,

pedahwā ūwu

krahjumu Kreewijas wiħnu.

Wiħnu istabas.

Schogad ir labs

zeekurschū gads!

Bruaneesbas mescha valde jaun-scho dara sinamu, ta mino
vehte preeschū un egli

zeekurschus,

leelās un masās partijās.

Betri nem: Lipskala muīschā, Udrīna meschmuīschā, Wihzeema meschmuīschā.

C. f. Steye.

Wihzeema meschmuīschā, novembri 1894 g.

Sauji garfuhhi salmi

satrā daudsumā top pirkli Walnu eelā Nr. 10,
pa 1 tr., lantori.

No 4711.

Odolone

(Eau de Cologne)

ar sali-seltainu etiketi,
ir weeniga odolone, kas 1875. g. is-
stabde Kelnes vilshētā pēc Rein-upes, misu
odkolonju fabrikantu dūmtenē, tapa apbal-
wota ar pirmo godalgu.
Top beedinats no pakaltaisjumeem.

Ferd. Müthens,

Swanu eelā (Glockengasse) № 4711, Kelne pēc Reinas.
Saru weikals Rīga: Schkuhan eelā Nr. 15.

Seemas svehtku dahwanam

pedahwaju:

Laterna magica (burwju Internus),
ar slāstību bildem, no 90 kap. fahlot,
operu glābhes, termometrus, tāhlīstātus (līklearus),
twinkla maschinās ar spirtu turinamas, dīsfoszelus,
lūgus, eksperimentu (ismehgintajumu) kartis, stereo-
skopus ar bildem, paleelinachanas aparatus preeks-
fotografijam ar un bes stereofotoem u. t. t.

Wifas leetas top pabdrotas par wišleħtam zenam.

N. Prindulls, optikis,
Grehzneku (Sinderu) eelā Nr. 10.

